

bank
GROUP

आधुनिक बँकव्यवसाय

डॉ. आर. के. दातीर

महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांच्या पदवी व पदव्युत्तर स्तरावरील विद्यार्थ्यांना व अभ्यासकांना तसेच
विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त संदर्भ पुस्तक !

आधुनिक बँकव्यवसाय

MODERN BANKING

◆ लेखक ◆

प्रा. डॉ. आर. के. दातीर

उपप्राचार्य, सहयोगी प्राध्यापक

अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
सिडको, नाशिक.

किंमत : ₹ १९५.००

N1482

आधुनिक बँकव्यवसाय

ISBN 978-93-5184-082-0

प्रथम आवृत्ती : जून २०१४

पाचवी आवृत्ती : ऑगस्ट २०१८

© डॉ. आर. के. दातीर

प्रकाशक

Polyplate

मुद्रक

निराली प्रकाशन

योगीराज प्रिंटर्स अँड बाइंडर्स

अभ्युदय प्रगती, १३१२, शिवाजीनगर,

सर्व्हे नं. १०/१, घुले इंडस्ट्रिअल इस्टेट

जे. एम. रोड, पुणे - ४११ ००५

नांदेड गाव रोड, ता. हवेली, जि. पुणे - ४११ ०४१

】(०२०) २५५ १२३३६/३७/३९

मोबाईल : ९८५०० ४६५१७ / ९४० ४२२५२५४

फॅक्स : (०२०) २५५ ११३७९, E-mail : niralipune@pragationline.com

बुक स्टॉल

मुंबई

: प्रगती बुक कॉर्नर

जैन भुवन, इंदिरा निवास, १११-अ, भवानी शंकर मार्ग, दादर, मुंबई - ४०००२८.

】 २४२२ ३५२६ / ६६६२ ५२५४ E-mail : pbcmbai@pragationline.com

पुणे

: प्रगती बुक सेंटर

◆ १५७, बुधवार पेठ, पुणे - २. 】 (०२०) २४४५ ८८८७ / ६६०२ २७०७.

◆ ६७६/ब, बुधवार पेठ, जोगेश्वरी मंदिरासमोर, पुणे - २. 】 (०२०) ६६०१ ७७८४

E-mail : pbcpune@pragationline.com

◆ २८/अ, बुधवार पेठ, अंबर चेंबर्स, अप्पा बळवंत चौक, पुणे - २. 】 (०२०) ६६२८१६६९.

प्रमुख वितरक केंद्रे

निराली प्रकाशन :

◆ पुणे :

* ११९, बुधवार पेठ, जोगेश्वरी मंदिर मार्ग, पुणे - ४११ ००२. 】 (०२०) २४४५ २०४४, ६६०२ २७०८.

फॅक्स : (०२०) २४४५ १५३८.

* सर्व्हे नं. २८/२५ धायरी-कात्रज रोड, पारी कंपनीजवळ, पुणे - ४११ ०४१. 】 (०२०) २४६९ ०२०४

फॅक्स : (०२०) २४६९ ०३१६.

◆ मुंबई : ३८५, एस.व्ही.पी. मार्ग, रसधारा को. ऑप. हाउसिंग सोसायटी लि., गिरगाव, मुंबई - ४०० ००४.

】 (०२२) २३८५ ६३३९/२३८६ ९९७६ फॅक्स : (०२२) २३८६ ९९७६. Email : niralimumbai@pragationline.com

इतर वितरक

◆ निराली प्रकाशन

जळगाव : ३४, व्ही. व्ही. गोलानी मार्केट, नवी पेठ, जळगाव - ४२५ ००१. 】 (०२५७) २२२ ०३९५

कोल्हापूर : न्यू महाद्वार रोड, केदारलिंग प्लाझा, पहिला मजला, आय.डी.बी.आय. बँकेसमोर,

कोल्हापूर - ४१६ ०१२. मोबाईल नं. : ९८५००४६१५५ / ९७६७७ १७१९३

नागपूर : प्रतिभा बुक्स डिस्ट्रिब्युटर्स

लोकरत्न कमर्शियल कॉम्प्लेक्स, दुकान नं. ३, पहिला मजला, झांशी राणी स्कवेअर, सीताबर्डी,

नागपूर - ४४० ०१२. 】 (०७१२) २५४७ १२९

www.pragationline.com

info@pragationline.com

To Order ☎ E-mail : bookorder@pragationline.com Fax : (020) 24451538

Note : Every possible effort has been made to avoid errors or omissions in this book. In spite this, errors may have crept in. Any type of error or mistake so noted, and shall be brought to our notice, shall be taken care of in the next edition. It is notified that neither the publisher, nor the author or book seller shall be responsible for any damage or loss of action to any one of any kind, in any manner, there from. The reader must cross check all the facts and contents with original Government notification or publications.

माझे वडील
तीर्थरूप श्री. किसनराव लक्ष्मण दातीर
आणि
मातोश्री
सौ. राधाबाई किसनराव दातीर

यांनी
माझ्यासाठी घेतलेल्या अमूल्य परिश्रमांना
हे पुस्तक सविनय अर्पण !

- डॉ. आर. के. दातीर

प्रस्तावना

जागतिकीकरणाचा परिणाम म्हणून जागतिक अर्थव्यवस्थेच्या विविध क्षेत्रांत आमूलाग्र बदल घडून आले आहेत. बँकिंग क्षेत्रदेखील त्याला अपवाद राहिलेले नाही. बँकिंग क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणावर आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर जलद गतीने वाढत आहे. जगातील जवळपास सर्वच देशांनी कमी-अधिक प्रमाणात इ-बँकिंगचा स्वीकार केलेला आढळतो. ही पार्श्वभूमी विचारात घेऊन पारंपरिक बँकिंगबरोबरच पैशाची जलद पाठवणी, इ-बँकिंग व कोअर बँकिंगचा समावेश असलेला ‘आधुनिक बँकव्यवसाय’ हा संदर्भ ग्रंथ वाचकांच्या हाती देताना मला विशेष आनंद होत आहे. पारंपरिक पद्धतीने लिहिलेल्या इतर पुस्तकांपेक्षा सदर पुस्तक थोडेसे हटके आहे.

जागतिक पातळीवर बँकव्यवसाय धोरणात दूरगामी स्वरूपाचे बदल झालेले आहेत. बँकांची मालमत्तेतील गुंतवणूक सुरक्षित व अधिक उत्पन्न देणारी असावी; ग्राहकांना कार्यक्षमतेने वर्षातील 365 दिवस चौवीस तास सेवा उपलब्ध व्हाव्यात इत्यादींचे पालन बँकांकडून होणे अपेक्षित आहे. बहुतेक देशांनी मुक्त अर्थव्यवस्थेचा स्वीकार केल्यानंतर स्वदेशी बँकांना विकसित देशांतील बँकव्यवसायाशी स्पर्धा करावी लागत आहे. स्पर्धेत टिकून राहण्यासाठी बँकांचे संपूर्ण संगणकीकरण आवश्यक झाले आहे. इलेक्ट्रॉनिक्स साधनांद्वारे पैशाच्या स्थलांतरण व हस्तांतरणाचा वेग वाढला आहे. पैशाच्या जलद पाठवणीसाठी बँका नवनवीन तंत्रांचा अवलंब करीत आहेत. बँकांना स्वायत्तता देण्याच्या हेतूने मध्यवर्ती बँकांची नियंत्रणे शिथिल करण्याची धोरणे विविध देशांकडून स्वीकारली जात आहेत. एकंदरीत बँकव्यवसायात निकोप स्पर्धा येऊ घातली आहे.

वरील बदलांची नोंद घेऊन विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार आणि महाराष्ट्रातील विविध विद्यापीठांनी बँकिंग विषयासाठी तयार केलेले अभ्यासक्रम नजारेसमोर ठेवून मी ‘आधुनिक बँकव्यवसाय’ या संदर्भ ग्रंथाचे लेखन केले आहे. आतापर्यंत कला आणि वाणिज्य शाखेसाठी लिहिलेल्या अर्थशास्त्र विषयाच्या संदर्भ ग्रंथांना विद्यार्थी, प्राध्यापक व वाचक यांच्याकडून प्रचंड प्रतिसाद मिळाला. त्यांच्या आग्रहाखातरच मी हे पुस्तक लिहिण्यास प्रवृत्त झालो. माझ्या इतर पुस्तकांप्रमाणेच ‘आधुनिक बँकव्यवसाय’ (Modern Banking) या पुस्तकाचेदेखील वाचक निश्चितच उत्स्फूर्तपणे स्वागत करतील अशी आशा नव्हे, खात्री आहे !

सदर पुस्तक लिहिताना सर्वच शाखांच्या विद्यार्थ्यांना बँकव्यवसायाचे मूलभूत ज्ञान व बँकव्यवसायातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे योग्य आकलन व्हावे हा हेतू पुढे ठेवून विद्यार्थ्यांना सहज समजेल अशा सोप्या व सुटसुटीत भाषेत लिहिण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. विवेचनाला सोपेपणा देताना अर्थशास्त्रीय परिभाषा दुर्लक्षित होणार नाही याकडे कटाक्षाने लक्ष दिलेले आहे. विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनासाठी प्रत्येक प्रकरणाच्या शेवटी लघुन्तरी व दीर्घोन्तरी प्रश्न तसेच टीपा दिलेल्या आहेत. पुस्तक लिहिताना दर्जेदार संदर्भ ग्रंथ व इंटरनेटच्या माध्यमातून प्राप्त केलेल्या माहितीचा वापर करण्याबरोबरच बँकिंग क्षेत्रातील तज्ज्ञांची मते विचारात घेतली आहेत.

सदर पुस्तकाचा उपयोग नेट, सेट, यू.पी.एस.सी. व एम.पी.एस.सी. चांसारख्या स्पर्धा परीक्षा देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनादेखील होईल याची मला खात्री आहे. सदर पुस्तक उपयुक्त होण्यासाठी आपण काही सूचना केल्यास त्याचा पुढील आवृत्तीच्या वेळी आवर्जून विचार केला जाईल.

आमच्या मराठा विद्या प्रसारक समाजाच्या आदरणीय सरचिटणीस **मा. श्रीमती नीलिमाताई पवार**, संस्थेचे पदाधिकारी आणि कार्यकारिणी सदस्य यांचे आशीर्वाद पाठीशी होते म्हणूनच हे पुस्तक लिहिणे शक्य झाले; त्यांचा मी सदैव ऋणी राहीन.

हे पुस्तक लिहिताना पुणे विद्यापीठाच्या मानस, नीती व समाजविज्ञान विद्याशाखेचे अधिष्ठाता **डॉ. गौतम भोंग**; अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष **डॉ. सुहास आव्हाड** व त्याचे सहकारी; माझे परमस्नेही **प्रा. रमेश चिंतामणी, प्रा. लोमटे, डॉ. उशीर, डॉ. दरेकर, प्रा. दिलीप कदम, प्रा. तनपुरे** तसेच माझे गुरू **डॉ. के. आर. सानप** यांचे विशेष सहकार्य लाभले. त्यांचे ऋण व्यक्त करणे मी माझे कर्तव्य समजतो.

आमच्या सिडको महाविद्यालयाचे प्राचार्य **डॉ. किशोर पवार** यांची प्रेरणा, मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले. तसेच सहकारी प्राध्यापक, विविध महाविद्यालयांचे ग्रंथपाल, मित्र यांच्या सहकार्याबद्दल आभारी आहे.

माझी सहचारिणी **सौ. सविता दातीर**, चिरंजीव **सत्यजीत दातीर**, कन्या **शिवांजली दातीर** यांची विशेष प्रेरणा मिळाली.

पुस्तक लिहिण्याची संधी उपलब्ध करून दिल्याबद्दल निराली प्रकाशनचे **श्री. दिनेशभाई फुरिया, श्री. जिग्नेशभाई फुरिया** तसेच नाशिक विभागाचे प्रतिनिधी **श्री. पराग घमंडी** यांच्या तत्पर सहकार्याबद्दल आम्ही सदैव ऋणी राहू.

निराली प्रकाशनमधील अक्षरजुळणीकार **श्री. नितीन भुतडा** यांनी उत्कृष्ट अक्षरजुळणी केल्याने पुस्तकास सुबक व नीटनेटकेपणा आला. त्यांना साहाय्य म्हणून **सौ. स्नेहल गुळवणी** यांनी मुद्रितशोधनाची जबाबदारी यथोचित पार पाडली. **श्री. रवींद्र वाळोदरे** यांनी आकर्षक मुखपृष्ठ तयार केले. **श्री. दामोदरप्रसाद गौड** यांनी पुस्तकाची आकर्षक छपाई केली.

त्याबद्दल या सर्वांचे मनःपूर्वक आभार !

११ जून, २०१४ (शिवराज्याभिषेकोत्सव दिन)

- **प्रा. डॉ. आर. के. दातीर**

‘शिवसत्य’

प्रोफेसर कॉलनी,

हनुमानवाडी, पंचवटी, नाशिक

फोन नं : (0253) 2620092

मोबाईल : 09420692111

SYLLABUS

S. Y. B. A. Economics (From June 2014)

FIRST TERM

1. Evolution of Modern Banking (12)

- 1.1 Meaning and Definition of Bank
- 1.2 Banking in Europe, USA and Asia
- 1.3 Evolution of Banking in India
- 1.4 Structure of Indian Banking System

2. Functions of Commercial Banks (12)

- 2.1 Primary Functions : Accepting Deposits, Granting Loans and Advances
- 2.2 Secondary Functions : Agency Functions, General Utility Functions
- 2.3 Methods of Remittances

3. Principles of Commercial Banks (12)

- 3.1 Liquidity, Profitability and Safety : Meaning and Concept
- 3.2 Multiple Credit Creations : Process and Limitations
- 3.3 Components of Balance Sheet of Commercial Banks

4. Operation and Types of Accounts

- 4.1 Opening and Operating of Deposit Account
- 4.2 Closure and Transfer of Accounts
- 4.3 Types of Account Holders : Individual and Institutional
- 4.4 No Frills Account, Escrow Account

SECOND TERM

5. Negotiable Instruments (12)

- 5.1 Promissory Note, Bill of Exchange and Cheque :
Meaning, Definition and Characteristics
- 5.2 Types of Cheque : Bearer, Order and Crossed
- 5.3 Types of Crossing : General and Special
- 5.4 Endorsement : Definition, Types and Effects

6. New Technology in Banking (12)

- 6.1 E-Banking : Need and Importance
- 6.2 Meaning, Concept and operations of –
  - 6.2.1 Automated Teller Machine – ATM
  - 6.2.2 Credit Card
  - 6.2.3 Debit Card
  - 6.2.4 Tele Banking
  - 6.2.5 Mobile Banking
  - 6.2.6 Net Banking
  - 6.2.7 Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
  - 6.2.8 Core Banking
  - 6.2.9 RTGS

7. Reserve Bank of India (12)

- 7.1 Functions
- 7.2 Money Measures : M0, M1, M2, M3, M4
- 7.3 Monetary Policy : Meaning and Objectives
- 7.4 Instruments of Credit Control

8. Co-operative Banking in India (12)

- 8.1 Structure of Co-operative Banking in India
- 8.2 97th Constitutional Amendment in Co-operative Law
- 8.3 NABARD – Objectives, Functions and Working
- 8.4 Challenges before Co-operative Banking

अनुक्रमणिका

विभाग - I

1. आधुनिक बँकव्यवसायाची उत्क्रांती 1.1 - 1.16

- 1.1 बँक : अर्थ आणि व्याख्या
- 1.2 बँकव्यवसायाची उत्क्रांती : युरोप, अमेरिका आणि आशिया
  - 1.2.1 'बँक' या शब्दाची व्युत्पत्ती
  - 1.2.2 युरोपातील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती
  - 1.2.3 अमेरिकेतील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती
  - 1.2.4 आशियातील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती
- 1.3 भारतातील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती
  - 1.3.1 भारतातील बँकव्यवसायाचे जनक
  - 1.3.2 भारतातील आधुनिक बँकव्यवसायाची उत्क्रांती
- 1.4 भारतीय बँकिंग प्रणालीची रचना
  - 1.4.1 रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
  - 1.4.2 सूचित आणि असूचित बँका

2. व्यापारी बँकांची कार्ये 2.1 - 2.20

- 2.1 व्यापारी बँकांची प्राथमिक कार्ये
  - 2.1.1 ठेवी स्वीकारणे
  - 2.1.2 कर्जे आणि अग्रिमे देणे
- 2.2 व्यापारी बँकांची दुर्यम कार्ये
  - 2.2.1 ग्राहकांचा प्रतिनिधी किंवा हस्तक म्हणून कार्ये
  - 2.2.2 खातेदारांसाठी उपयुक्त सेवा कार्ये
- 2.3 पैसे पाठविण्याच्या पद्धती
  - 2.3.1 डिमांड ड्राफ्ट (मागणी धनाकर्ष)
  - 2.3.2 धनादेश : (अ) बँकर्स चेक (बँकेचा धनादेश)
(ब) चेक ट्रंक्शन सिस्टिम (CTS)
  - 2.3.3 मेल ट्रान्सफर/डाक हस्तांतरण
  - 2.4.4 टेलिग्राफिक ट्रान्सफर/तार हस्तांतरण
  - 2.4.5 इलेक्ट्रॉनिक फंड्स ट्रान्सफर
    - (अ) आर.टी.जी.एस. (RTGS)
    - (ब) राष्ट्रीय इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण (NEFT)
    - (क) स्विफ्ट (SWIFT)

3. बँकव्यवसायाची तत्त्वे आणि पतनिर्मिती

3.1 - 3.14

- 3.1 बँकव्यवसायाची तत्त्वे
  - 3.1.1 सुरक्षितता तत्त्व
  - 3.1.2 रोखता तत्त्व
  - 3.1.3 लाभप्रदता तत्त्व
  - 3.1.4 धोक्याचे विविधीकरण
  - 3.1.5 रोखता आणि लाभप्रदता तत्त्वांमधील परस्परविरोध
  - 3.1.6 रोखता आणि लाभप्रदता तत्त्वांमधील समन्वय
- 3.2 व्यापारी बँकांची बहुविध पतनिर्मिती
  - 3.2.1 बँकांची पतनिर्मितीची प्रक्रिया
  - 3.2.2 बहुविध पतनिर्मितीची प्रक्रिया
  - 3.2.3 बँकांच्या पतनिर्मितीवरील मर्यादा
- 3.3 व्यापारी बँकेच्या ताळेबंदाचे घटक
  - 3.3.1 भांडवल आणि देणे
  - 3.3.2 मालमत्ता व येणे

4. बँक ठेवी खात्यांचे प्रकार व त्यावरील व्यवहार

4.1 - 4.34

- 4.1 बँक ठेवी खात्यांचे प्रकार
  - 4.1.1 चालू ठेव खाते
  - 4.1.2 बचत ठेव खाते
  - 4.1.3 मुदत ठेव खाते
  - 4.1.4 आवर्ती ठेव खाते
- 4.2 ठेवी खाते उघडण्याची पद्धती
  - 4.2.1 चालू व बचत खाते
  - 4.2.2 मुदत ठेव खाते
- 4.3 बँक ठेवी खात्यांवरील व्यवहार
  - 4.3.1 चालू व बचत ठेवी खात्यावरील व्यवहार
  - 4.3.2 मुदत ठेव खात्यावरील व्यवहार
  - 4.3.3 आवर्ती ठेव खात्यावरील व्यवहार
- 4.4 खात्यासंबंधी व्यवहार
  - 4.4.1 खाते बंद करणे
  - 4.4.2 खात्याचे स्थानांतर
- 4.5 खातेदारांचे प्रकार
  - 4.5.1 वैयक्तिक खातेदार
  - 4.5.2 संस्थात्मक खातेदार
- 4.6 नो फ्रिल्स अकाँट / मर्यादित सेवा बँक खाते
- 4.7 एस्क्रो बँक अकाँट / निलंब खाते

विभाग - II

5. चलनक्षम दस्तऐवज

5.1 - 5.34

5.1 चलनक्षम दस्तऐवज

- 5.1.1 चलनक्षम दस्तऐवज : अर्थ व व्याख्या
- 5.1.2 चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये

5.2 चलनक्षम दस्तऐवजाचे प्रकार

- 5.2.1 वचनचिठ्ठी
- 5.2.2 विनिमय पत्र
- 5.2.3 वचनचिठ्ठी व विनिमय पत्र/हुंडी यांमधील फरक
- 5.2.4 धनादेश (चेक)
- 5.2.5 धनादेश व विनिमय पत्र/हुंडी यांमधील फरक
- 5.2.6 व्यापारी रूढीने अस्तित्वात येणारे चलनक्षम दस्तऐवज

5.3 धनादेशाचे प्रकार

- 5.3.1 वाहक धनादेश
- 5.3.2 आदेश धनादेश
- 5.3.3 रेखांकित धनादेश

5.4 रेखांकनाचे प्रकार

- 5.4.1 सामान्य रेखांकन
- 5.4.2 विशेष रेखांकन
- 5.4.3 विविध रेखांकनाचे अर्थ
- 5.4.4 धनादेश रेखांकनाचा अधिकार
- 5.4.5 रेखांकनाचा हेतू
- 5.4.6 रेखांकनाचे परिणाम

5.5 पृष्ठांकन

- 5.5.1 पृष्ठांकन : अर्थ व व्याख्या
- 5.5.2 पृष्ठांकनासंबंधीच्या कायदेशीर तरतुदी
- 5.5.3 पृष्ठांकनाच्या आवश्यक बाबी किंवा नियम
- 5.5.4 पृष्ठांकनाचे प्रकार
- 5.5.5 पृष्ठांकनाच्या विशिष्ट पद्धती
- 5.5.6 पृष्ठांकनाचे परिणाम

6. बँकव्यवसायातील नवीन तंत्रज्ञान

6.1 - 6.26

6.1 इ-बँकिंग

- 6.1.1 इ-बँकिंग : अर्थ व व्याख्या
- 6.1.2 पारंपरिक बँकिंग व इ-बँकिंग यांमधील फरक
- 6.1.3 इ-बँकिंगचे स्वरूप
- 6.1.4 इ-बँकिंग : गरज व महत्त्व

- 6.2 स्वयंचलित गणकयंत्र
  - 6.2.1 स्वयंचलित गणकयंत्राची कार्यपद्धती
  - 6.2.2 ए.टी.एम. बाबतचे सर्वसाधारण नियम
  - 6.2.3 स्वयंचलित गणकयंत्र सुविधेचे फायदे
- 6.3 क्रेडिट कार्ड
  - 6.3.1 क्रेडिट कार्डचे प्रकार
  - 6.3.2 क्रेडिट कार्डचे स्वरूप व कार्यपद्धती
  - 6.3.3 क्रेडिट कार्डची वैशिष्ट्ये
  - 6.3.4 क्रेडिट कार्डचे फायदे
- 6.4 डेबिट कार्ड
  - 6.4.1 डेबिट कार्डचे प्रकार
  - 6.4.2 डेबिट कार्डचे फायदे
  - 6.4.3 डेबिट कार्ड व क्रेडिट कार्ड यांमधील फरक
- 6.5 टेलिबँकिंग
- 6.6 मोबाईल बँकिंग/एम बँकिंग
  - 6.6.1 मोबाईल बँकिंगचे लाभ
  - 6.6.2 मोबाईल बँकिंगचे प्रकार
- 6.7 नेट बँकिंग
- 6.8 जागतिक आंतरबँक वित्तीय दूरसंचार संस्था (स्विफ्ट)
  - 6.8.1 स्विफ्ट : स्थापना व विकास
  - 6.8.2 स्विफ्टचे सदस्यत्व
  - 6.8.3 स्विफ्टची कार्यप्रणाली
  - 6.8.4 स्विफ्ट : संदेश व कार्यक्षेत्र
  - 6.8.5 स्विफ्ट : सावधानता किंवा खबरदारी
  - 6.8.6 स्विफ्टचे फायदे
- 6.9 कोअर बँकिंग
  - 6.9.1 कोअर बँकिंग : संकल्पना
  - 6.9.2 कोअर बँकिंगचे घटक
  - 6.9.3 कोअर बँकिंग प्रणालीचे फायदे
- 6.10 आर. टी. जी. एस.

7. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

7.1 - 7.34

- 7.1 मध्यवर्ती बँक
  - 7.1.1 मध्यवर्ती बँकेची व्याख्या
  - 7.1.2 मध्यवर्ती बँकेची आवश्यकता
  - 7.1.3 मध्यवर्ती बँकेची कार्ये

- 7.2 रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
- 7.2.1 रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया : स्थापना
- 7.2.2 रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया : कार्ये
- I. रिझर्व्ह बँकेची पारंपरिक कार्ये
- II. रिझर्व्ह बँकेची प्रवर्तनात्मक व विकासात्मक कार्ये
- 7.3 रिझर्व्ह बँकेच्या पैशाच्या पुरवठ्याची मापने
- 7.3.1 पैशाच्या पुरवठ्याची मापने
- 7.3.2 पैशाच्या पुरवठ्याच्या मापनातील बदल
- 7.3.3 रिझर्व्ह बँकेची रोखता मापने
- 7.4 चलनविषयक धोरण
- 7.4.1 चलनविषयक धोरण : अर्थ व व्याख्या
- 7.4.2 चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे
- 7.4.3 आर्थिक मंदीच्या काळातील चलनविषयक धोरण
- 7.4.4 आर्थिक तेजीच्या काळातील चलनविषयक धोरण
- 7.4.5 चलनविषयक धोरणाच्या उद्दिष्टांमधील परस्परविरोध
- 7.5 पतनियंत्रणाची साधने
- 7.5.1 पतनियंत्रणाचा अर्थ
- 7.5.2 मध्यवर्ती बँकेची पतनियंत्रणाची साधने
- I. पतनियंत्रणाची संख्यात्मक साधने II. पतनियंत्रणाची गुणात्मक साधने

8. भारतातील सहकारी बँकव्यवसाय

8.1 - 8.40

- 8.1 भारतातील सहकारी बँकांची रचना
- 8.2 भारतातील सहकारी बँकव्यवसायाचा विकास
- 8.3 भारतातील सहकारी पतपुरवठा संस्था : अर्थ, उद्दिष्टे, संघटन, कार्ये, प्रगती आणि दोष
- 8.3.1 प्राथमिक शेती सहकारी पतसंस्था
- 8.3.2 जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका
- 8.3.3 राज्य सहकारी बँका / शिखर बँका
- 8.3.4 नागरी सहकारी पतसंस्था
- 8.3.5 नागरी सहकारी बँका
- 8.4 सहकार क्षेत्राबाबतची सत्याण्णवी घटनादुरुस्ती
- 8.5 राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक (नाबार्ड)
- 8.5.1 नाबार्डची उद्दिष्टे
- 8.5.2 नाबार्डचे भांडवली स्रोत
- 8.5.3 नाबार्डची कार्ये
- 8.5.4 नाबार्डची कामगिरी
- 8.6 जागतिकीकरणेचे सहकारी बँकांवरील परिणाम
- 8.7 सहकारी बँकांपुढील आव्हाने

Modern Banking

(In Marathi)

30%
OFF

Publisher : Nirali Prakashan

ISBN : 9789351840820

Author : Dr. R. K. Datir

Type the URL : <http://www.kopykitab.com/product/25070>

Get this eBook